ЕЛВІРА,

саȣ̆

АМОРȢЛ ФЪР' DЕ СФꙞРШІТ.

ROMANЦ

BUCURESTI.

TIPOGRAFIA LUI IOS. KOPAINIG.

1845.

ELVIRA
sau
AMORUL FĂRĂ DE SFÂRŞIT

ROMAN

compus de

D.F.B.

Bucureşti

Tipografia lui IOSEF KOPAINIG

1845

„Cu pătimaşi, a compătimi
m-au învățat întâmplările."

Autorul

Prefață

Citania şi scrierea sunt una din cele mai folositoare, mai bune şi mai plăcute petreceri de vreme ale omului. Odinioară, pe când amorul îşi exersa tare puterea asupră-mi, parcă n-aveam vreme nici răbdare să mai iau cartea sau condeiul în mână; mi se părea că eram tot ocolit de nişte ocupații (trebi) neînțelese, ce nu-mi da pas de statornicie la un lucru. De luam câteodată vreo carte în mână, căutam să nu fie mare ca să nu mă plictisesc de dânsa, şi-o cercetam din scoarță până-n scoarță ca să văd dacă se potriveste cu sentimentele mele dup-atunci, şi cât vedeam că istoria era prea întinsă, sau nu cuprindea în sine vreo materie de care mă interesam, o lepădam cât colo, fie fi fost măcar cât de frumoasă, şi cât de interesantă în alte subiecte (pricini). Asemenea pățeam şi cu scrierile: când vream să scriu ceva seriozități, precum vreo traducție (tălmăcire), vreun cuvânt, sau acturi politiceşti, mă pomeneam cu ele pline de cuvinte şi frasuri d-amor, care, neavându-şi locul, le stricam şi nu s-alegea praful de ele, ba încă şi scrisori particolare când făceam, de multe ori le lăsam fără dată. Astfel am petrecut şi am tras mai mulți ani, până ce viclenia şi neruşinarea unei dame din cele frumoase m-a făcut să mă dezgustez cu desăvârşit şi de numele chiar al amorului şi să dispreţuiesc în sine-mi (nu de față) pe toate femeile. De am avut dreptate sau nu, judec-o cei care o fi cunoscut dulceața, sau amărăciunea lumii ca mine, ori mai bine decât mine. Dama aceea de care fu vorba, m-a făcut cu adevărat să mă deştept din iluzia mea (amăgire), să-mi iau măsuri, să-mi cunosc rătăcirea în care mă aflam, şi să privesc lumea aşa cum este, iar nu cum ar fi trebuit să fie; ea, precum zic, m-a scos din abisul întunericului şi m-a îndreptat pe calea înțelepciunilor; i-am mulțumit în sfârşit din tot sufletul, şi-am încredințat-o pe urmă că-n toată vremea îi voi fi recunoscător, şi dator viața.

Acum să venim iar la vorba noastră cea dintâi, că citania şi scrierea sunt cea mai frumoasă petrecere din vreme a omului.

De când m-am mărginit de lanțul amorului, am avut vreme să mă îndeletnicesc la mai multe scrieri de feluri de lucruri; însă niciodată n-aveam nici plăcere nici curaj să scriu ceva de amoruri. Dar ambiția-mi (dorința) de-a dovedi că nu mă mai tem de amor,

m-a silit să compun acest mic uvraj (scriere) romantic după fantezie, cu toată lipsa de cuvinte, ce mulți o dau că are limba română, cu toate greutățile științelor şi-ale regulilor ce se cer pentru asemeni uvrajuri, şi că toată nedispoziția mea de amor (fiincă pe lângă celelalte, scriitorul trebuie să fie şi dispozat pentru orice fel de scriere va vrea să facă, precum spre pildă, de nu va fi serios, ori cât de puțin mâhnit, nu poate lesne să scrie tragedii, sau alte lucruri triste sau jalnice, şi iarăşi dimpotrivă, de nu va fi amorezat, asemenea nu poate scrie romane şi celelalte). Eu, însă, cu toate greutătile de mai sus, socotesc că este destul ceea ce am putut face în ceasurile cele mai liniştite de douăsprezece nopți. Cine va zice dar, că uvrajul meu nu este făcut potrivit, frumos şi cu inimă, eu îi voi da alt subiect (pricină sau materie de istorie), şi-l voi ruga ca să-l perfecționeze mai bine.

În uvrajul acesta vor vedea cititorii că ating mult sau puțin coarda părinților de copii; dar am avut dreptate s-o fac aceasta, pentru că am văzut şi-am cunoscut (mai vârtos în țara Românească) pe mulți din părinți făcându-şi copii desăvârşit nenorociți cu răzgâiciunile şi cu dragostea cea peste orânduială, ieşind din datoriile şi cuviințele morale; şi nu numai pe câtă vreme stau sub epitropia lor, dar încă şi chiar după ce-i căsătoresc. Despre asta am pilde să dau destule.

Autorul.

Către sexul frumos

Când m-am apucat să compun romanul acesta, eram hotărât şi aveam multă plăcere ca să-l închin Sexului Frumos, fiindcă are într-însul niste pasajuri ce crez că interesează pe oricare Damă tânără; dar m-am oprit din ideea ce-mi venise atunci, şi mi-am schimbat hotărârea pentru trei cuvinte: întâi, ca să nu-şi ia damele zborul prea mult, încât, una după alta câte ar da peste această cărticică, să-şi lase bărbații cu lacrimile pe obraji; al doilea, pentru ca să nu prinz dusmani pe toți bărbații damelor frumoase; şi-al treilea, pentru că, cea mai mare parte a damelor din ziua de astăzi, subt nume de amoruri romantice, văz că zbor din brațe-n brațe mai uşor decât mingea p-ân mâinile copiilor. De aceea şi pentru cuvintele de mai sus, plăcerea de a închina sexului frumos asemenea cărți o voi păstra-o pentru altă ocazie, când adică voi vedea că luxul a scăzut şi credinta damelor s-a adăogat.

Autorul.

Partea întâi

Pe malul râului Guadiana, nu departe de hotarele Portugaliei, în locurile şi-n poalele cele mai romantice ale lanţului de munţi; acolo unde munţii de-amândouă părţile râului îşi înalţă falnica lor privelişte până la nori – acolo unde privighetoarea cuprinsă de amor îşi sfârşeşte răsuflarea în melodioasele ei cânturi – acolo unde turturica îşi află mângâierea împotriva melancoliei şi-a credinţei ei nesfârşite – acolo unde vulturul şi ursul îşi săvârşesc în pace crudele lor jertfe – acolo unde turmele de oi garnisesc, în chipul celor mai elegante mozaicuri, livezile şi vârfurile munţilor – acolo unde şuierătura văilor, zgomotul râului şi ecoul munţilor întrerupe liniştea şi tăcerea domnitoare, şi face pe călător să cunoască mai de-aproape puterea celui ce i-a dat fiinţă – acolo în satul Merida locuia la anul 823 Robert Bernhard, nobil bine-chivernisit, proprietar de casă şi de moşie.

Bernhard şi Iozefina soţia sa, frumoasă ca o zână, amândoi tineri şi voioşi, amândoi primitori de străini şi iubiţi de toţi câţi îi cunoşteau, se bucurau de viaţa cea mai plăcută, de amorul cel mai religios, şi nu se îngrijeau, decât la împlinirea poruncilor cele sfinte.

Toate aceste daruri şi fericiri ale lor le înfrumuseţau, le adăugau şi le-ncheiau, cu atât mai mult în legătura căsniciei, una singură a lor fiică Elvira, în vârstă de şapte ani, care le ocupa toată simţirea, toată petrecerea, toată bucuria vieţii şi toată nădejdea viitorului lor.

Cu toată slăbiciunea însă, ce amândoi părinţii o aveau de fiica lor, şi cu toate greutăţile ce despărţirea lor de dânsa le-nfăţişa, hotărâră pentru fericirea ei şi pentru o creştere mai îngrijită, de-o dădură spre învăţătură la pensionatul din oraşul S... în oarecare depărtare de la casa lor.

Cinci ani trecură după aceea, când dorelnicii părinţi fură siliţi de dorul părintesc şi de vremea care se putea socoti destul jertfită pentru o fată ca să-nveţe două limbi străine, tot felul de lucru de mâini, şi economia casei, şi-o aduseră acasă, dându-le tânăra copilă în scurtă vreme dovada de rodul ostenelilor lor.

Acum vârsta fetei creştea dimpreună cu frumuseţea ei cea ideală, ce nu se putea nici închipui nici asemăna, decât cu a Evei,

întâia femeie a lumii şi modelul acela de frumuseţe desăvârşită, cu care Ziditorul a-nsoţit pe Adam. Toată slava frumuseţelor lumii se stingea înaintea ei; chipul ei era luminos ca cristalul şi limpede ca cristalul unei ape aurite de razele soarelui, vederea şi înfăţişarea ei erau atât de plăcute, cât poate fi buzelor însetate ale călătorului apa izvoarelor; era dulce ca suvenirul amorului ce se păstrează şi după moarte, şi nevinovată ca rugăciunea pruncilor; nobilitatea şi graţiile o înconjurau de toate părţile; căutătura ei lăsa orice limbă, şi smerenia ce se vedea zugrăvită pe îngerescul ei chip îi înălţa şi-i adăuga toate darurile frumuseţii cele desăvârşite.

Părinţii uimiţi cu totul de dragostea şi de bucuria odraslei lor, de frumuseţea şi de darurile ei, şi-ngrijoraţi pentru norocirea ei, începură din ce în ce a alege şi-a hotărî la o parte starea cu care trebuiau s-o-nzestreze.

Pân' a nu ajunge tânăra copilă încă în vârstă potrivită de măritat, începură din toate părţile peţitorii să se-ntreacă care de care mai-nainte s-o ceară de la părinţi; dar bieţii părinţi, ori că din dragoste multă nu se înduplecau s-o deslipească lesne de la pieptul lor, sau că prea alegeau mult, că, dintre toţi tinerii nobili, şi buni şi mai buni care o cerură, fu soarta fetii, în vârstă de şaptesprezece ani, să ia de soţ pe Raimund Oscar, neguţător din oraşul Toledo, Provincia Castiliei.

Nunta se săvârşi şi ginerele aduse pe tânăra şi frumoasa sa soţie la oraşul şi casa lui. De-aici se cunoscu că această tânără fiinţă a fost preursită să petreacă şi să se sfârşească în nenorociri, căci nu trecu mult şi muri tatăl său.

Oscar, de neam maltez, om nu bogat, dar speculant îndrăzneţ, de familie şi creştere de rând, şi gelos (temător) în gradul cel mai înalt, o făcu în scurtă vreme pe tânăra sa soţie, dintr-o copilă zburdalnică şi slobodă la părinţi, o cadână de harem; vioiciunea ce pân-aici îi însoţea de-a pururea frumuseţea, pieri cu totul ca o nălucă, şi se prefăcu într-o melancolie ce-i rămase veşnic zugrăvită pe chipul ei; porţile şi uşile casei erau în toată vremea zăvorâte pentru dânsa şi pentru oricine ar fi vrut s-o cerceteze, afară din puţine rude ale familiei, şi chiar privirea pe ferestre îi era oprită şi socotită ca o crimă pentru dânsa.

Trei ierni petrecu Elvira aşa în tiranie (fără altă mângâiere, decât numai un copil şi maică-sa, pe care abia de două ori pe an putea s-o vadă câte puţine zile, şi-a cărei văduvie mai mult îi adăuga întristarea), pe când Don Alfons Durvil, unul din cei mai însemnaţi ai oraşului Toledo, zărind-o de mai multe ori prin

fereastră, şi din întâmplare întâlnind-o de-aproape într-una din zile la o ceremonie bisericească ce se făcea la Mănăstirea V... aproape de numitul oraş, i se răni inima de frumuseţea şi de graţiile ei atât, încât din minutul acela nu mai putu să-şi stăpânească amorul, uitând şi dregătoria ce avea, şi casa, şi poziţia lui, şi c-un cuvânt tot.

Don Alfons era dregător şi-nsurat de puţini ani tot într-acel oraş, dar n-avea copii; el era în vârstă de treizeci de ani, frumos, bine-făcut, vesel, cel mai bogat şi mai galant bărbat al oraşului, şi plăcut damelor.[1]

În sfârşit întâmplarea şi vremea aduseră lucrurile ca soarta să hotărască despre amorul lor. Tot felul de relaţie şi mijloc de înţelegere cu Elvira lipsea, şi era peste putinţă fără zvon şi fără primejdie să poată ajunge Don Alfons la scopul şi dorinţa sufletului lui; dar el, turbat de amor şi de neodihnă ce-i tulbura simţirile, îşi făcu hotărâre cu jertfă de bani şi de viaţă, ori să moară sau să răzbească la Elvira.

Deci, găsind mijloc de a se înţelege cu dânsa printr-un Iezuit[2] (rudenie cu Oscar) îi şi trimise cea dintâi scrisoare în cuprinderea următoare:

„Este multă vreme de când sufletul meu arde de dorinţă ca să mărturisesc ceea ce nu pot ascunde. Această destăinuire am încercat s-o adresez dumitale prin grai, când pentru întâia dată avui norocire să mă recomand dumitale la Mănăstirea V..., dar putere n-am avut atunci, căci îmi lipseau şi cuvintele, şi curajul şi ocazia. Acum însă, patima ce a ajuns în grad nesuferitor m-a făcut să iau îndrăzneală, a mă îndrepta către Dumneata cu aceste puţine rânduri. Dacă dar, îndrăzneala şi declaraţia mea se vor socoti crimă, judec-o Dumnezeu, iar nu oamenii!

Stăpâna fiinţei mele! Tot ce sufăr, tot ce simt, tot ce din gândire-mi nu lipseşte minut, tot ce mă face să visez deştept, eşti Dumneata, este interesantul Dumitale portret, care, de la întâia vedere, a rămas adânc săpat în inima mea. Apoi dacă acestea toate nu pot să fie decât amor, te pot să nu te îndoieşti despre stima şi credinţa mea, ci să binevoieşti a mă cinsti şi-a mă noroci cu preţiosul şi dulcele

---

[1] Asemenea pereche de oameni negreşit că trebuie să le placă unul altuia; şi inimile simţitoare se-nţeleg foarte lesne când amorul este zămislit într-însele.

[2] O tagmă de popi amestecaţi, şi care, pentru duhul şi urmările lor cele rele, sunt neprimiţi în cele mai multe state ale Europei.

Dumitale prieteşug, pentru că eu şi-acum şi-n toată vremea te slăvesc şi te voi slăvi ca pe-o zeiță.

Iartă-mă, stăpâna mea, dacă, prin expresiile destăinuirii slăbiciunii mele, îți aduc vreo nemulțumire şi dacă, ca un muritor, biruit de săgețile amorului, am îndrăznit să cer ajutor şi milostivire de la îngerul vieții mele."

Elvira, surprinsă de efectul ce-i făcu amorul lui Don Alfons şi de neaşteptata lui îndrăzneală, primi scrisoarea, simți o revoluție înfricoşată în tot sângele ei, şi se cuprinse-ndată de o distracție de amor, amestecată cu o nespusă temere; dar se stăpâni şi nu dădu niciun răspuns[1].

Primirea scrisorii şi tăcerea Elvirei îndoiră cu atât mai mult amorul, nădejdea şi curajul lui Don Alfons, care neputând răbda să treacă trei zile, îi scrise a doua oară cele următoare:

„Am răbdat destul dar tăcerea-ți m-a făcut să nu pot suferi dispretul. N-am nădăjduit că, într-un suflet al unei fiinte aşa de desăvârşite în frumusețe, voi afla cruzime... În junețea mea, se vede c-am părăsit pe Dumnezeul meu, şi el mă părăseşte, văd astăzi, pe mine. Ah! Stăpâna vietii mele! De ce nu te pot face să crezi, că pentru mine eşti un ceva sfânt, închis ca-ntr-un cristal, căruia mă închin şi din depărtare?! Dumnezeule! De ce nu-mi dai putere ca să dovedesc mai mult starea în care mă aflu? De ce glasul meu, înecat de lacrimi şi de foc, nu mai poate ajunge până la tine? De ce nu deschizi cerul ca să-mi mai trimiți suflet în turbatele şi slăbitele mele simțiri? De ce mă ocolesc oamenii toți şi nu-mi pot da ajutor la a mea cumplită durere? De ce lumina nevinovatului meu suflet să se stingă mai-nainte de vreme? De ce amărâta-mi viață nu se sfârşi când fusei la Mănăstire?! Către tine, nemilostivo, îmi întorc iarăşi a mea inimă şi căutătură; îți scriu aceste rânduri în genunchi şi scald în lacrimi hârtia mea!! Daca dar tu nu vei fi mai presus sau mai jos în sexul tău, de ce te faci aşa de criminală, de necinsteşti şi nepretuieşti fatalul meu amor? Vei şti, crudo, că durerea când mă va pune-n mormânt, cel de pe urmă al meu glas va fi numele tău! Când țărâna va trece peste nenorocita-mi ființă, tu, care eşti şi vei fi îngerul vieții mele, nu vei avea niciun minut odihnă de mine; umbra mea te va goni pretutindenea, şi nevinovatul meu sânge, vărsat

[1] Femeia care primeşte o dată să citească asemenea bileturi şi le opreşte, ea primeşte şi-a doua oară şi celelalte, inima aceleia nu este de piatră.

pentru tine, te va pedepsi, şi atunci chiar când vei fi în brațele altuia! N-am avut nici am vreun drept să-ți cer ca să faci puțin pentru mine, dar am avut dreptate să te rog, ca să-ți fie milă de-un muritor nenorocit, care pătimeşte şi se sfârşeşte pentru tine; de-o ființă slabă a cărei soartă şi viață spânzură numai de puterea şi voința ta!! Acum bucură-te c-ai fost şi eşti în stare să mă lipseşti de ceea ce toată lumea nu-mi mai poate da!"[1]

Zbură şi-această scrisoare în mâinile Elvirei, care o primi cu aceeaşi plăcere amestecată de sfială, ca pe cea dintâi; nu vru însă să răspundă nici la aceasta, dar stăruirea comisionarului pe de-o parte, şi amorul de care şi ea se atacase pe de-alta, o înduplecară în cele din urmă, şi-o făcură să răspundă prin rândurile de mai jos:

„Primesc de adevărată simțirea Dumitale – prețuiesc sentimentul ce porți pentru mine. M-aş cunoaşte norocită cu prieteşugul Dumitale; dar, pentru că ursita m-a hotărât ca să petrec şi să mă sfârşesc în nenorociri, nu pot să mai fac şi pe-altă ființă nenorocită."[2]

Din minutul ce Elvira scrise aceste rânduri, ea nu mai fu stăpână pe sine, se birui de amor, un tainic neastâmpăr i se revărsă în tot trupul, îşi pierdu somnul şi toată odihna, şi cuprinsă de groaza bărbatului ei se adânci în gândurile cele mai sfâşietoare.[3]

Şase luni petrecură amanții aşa în corespondența şi amorul cel mai înfocat fără să le stea în putere a găsi un mijloc de vorbire, până când aduse vremea ca interesurile să cheme pe Oscar în Englitera, unde fu silit să şi plece pentru trei luni. Bucuria şi neastâmpărul, ce călătoria lui Oscar făcu să se reverse deopotrivă în inimile amorezaților, era ceva deosebit, ce nu se poate descrie; dar în zadar le fu toată bucuria, căci, stăruirea împrejur, şi-ngrijirea de-aproape a casei, ce-n lipsa bărbatului lua în toată vremea asupră-şi fratele lui cel mai bătrân anume Filin, trebui să strice şi să desființeze toată înțelegerea la planurile lor.

---

[1] O tânără când nu refuză scrisoarea cea dintâi a unui curtezan, deşi nu-i va da răspuns, însă îi lasă un fel de drept asupră-i ce este iertat amorului.

[2] Este prea adevărat că inima omului în multe ocazii prooroceşte viitorul.

[3] Amorul stătea închis în fundul inimii ei întocmai ca fulgerul în mijlocul norilor.

Don Alfons, lipsit de nădejdile, ce pân-aici îi zâmbea, şi cuprins de întristare nespusă (că trecuse o lună de la plecarea lui Oscar şi mijloc ca să vorbească cu Elvira nu găsea, fiincă ea n-avea voie să iasă din casă, decât numai la biserică, şi seara devreme bătrânul lua cheile porților şi-ale scărilor la dânsul) căzu la aşternut, şi din zi în zi slăbindu-i puterile îl aruncă boala într-un delir de căldură necontenită, ce abia după câteva zile se aleasă friguri din cele mai furioase. Cu ajutorul însă doctoricesc şi cu însuflețirea, ce prin desele scrisori primea de la Elvira, îşi redobândi curând sănătatea, şi-şi făcu ideea cea mai de pe urmă, ca, prin facerea unui al doilea rând de chei, să izbutească a străbate până-n cabinetul Elvirei. Ideea fu fără zăbavă pusă în lucrare cu înțelegerea şi ajutorul Elvirei, şi adusă şi la săvârşire.

Partea a doua

Era o noapte de toamnă, un întuneric cu ploaie amestecat, pe când Don Alfons, după miezul nopții însoțit de-un vrednic şi credincios al său jandarm, amândoi bine înarmați şi cu haine schimbate, porni pe jos către casa lui Oscar.

Nălucirile ce i se-nfățişau înaintea ochilor în mergerea sa pe drum, în mijlocul unui întuneric înfricoşat, îl făcea să nu ştie pe unde se află, şi să creadă că este un vis din cele mai grozave; tot i se părea că-l vede cineva, şi că o putere necunoscută îi lungea prea mult drumul. În sfârşit ajunge la poarta locului hotărât, scoate o cheie din sân şi-o dă credincioasei sale slugi făcându-i semn ca să deschidă, pentru că el n-avea stare nici să vorbească, nici să țină cheia în mână. Portița se deschide, amândoi păşesc sub gangul porții, închizându-se pe dinăuntru, şi după o aşteptare de câteva minute în cea mai straşnică nemişcare, pornesc pe scară în sus. O tăcere domnea peste tot pământul, nu se auzea suflare nici de om, nici de pasăre, nici de insectă întocmai parcă toată ființa viețuitoare ar fi-ncetat de-a trăi sub un greu şi-ntunecos cort. Clopotul bătu un ceas, şi-un fior rece de gheață, de la tălpi până-n creştetul capului, stăpâni circulația sângelui lui Don Alfons, aşa încât se văzu silit să-şi întărească paşii sprijinit de pereți. Ajung la uşa scării de sus, o deschid şi pe-aceea cu acelaşi meşteşug; de-aici merg la uşa coridorului, pe care o găsesc puțintel crăpată şi intră cu înlesnire într-o sală; apoi de-aici, povățuiți de-o searbădă lumină de candelă, ce ca printr-un transparent abia lucea din cabinetul Elvirei, înaintează într-un salon mare, a cărui uşă o află asemenea celeilalte; şi-acolea se sfârşiră toate greutățile lui Don Alfons, fiincă cabinetul Elvirei răspundea într-acel salon, unde uşa era de perete.[1]

Don Alfons intră în cabinetul Elvirei, şi cu tremurânde mâini abia putu să-nchidă uşa după dânsul lăsând pe credinciosul său păzitor în salonul de-alături. Acum delirul cel grozav şi bătaia de piept ce-i îneca răsuflarea, i se-ndoiră, când peste nădejde văzu că Elvira nu era în cabinet; se uită în toate părțile, dar nu zăreşte pe

[1] Amorul pătrunde cu adevărat şi-n locurile cele mai straşnice, iar când cel ce cade în cursele lui ştie să şi îndrăznească, prea rar se-ntâmplă să nu izbutească.

nimeni. O uşoară însă suflare, ce întrerupea când şi când toată tăcerea, şi care după un paravan abia se simțea, îi deşteptă băgarea de seamă şi-l împinse într-acolo. Dar ce vede? Pe iubita lui Elvira căzută înaintea icoanelor, rece şi fără grai. Se-apropie de dânsa, o ia în brațe, o sărută de mii de ori, îi udă obrajii cu lacrimile lui, se sileşte-n tot chipul ca s-o deştepte, dar nu-i fu cu putință, pentru că ea era pe jumătate moartă; se luptă în sfârşit cu dâsa pân-o duce pe canapea, şi-acolo, lungită fără simțire şi fără suflare, o priveşte înmărmurit, fără să ştie ce ajutor să-i dea. Aşa în starea asta, fu silit Don Alfons să-şi privească pe iubita lui mai mult de-o jumătate de ceas, în care vreme cu toată slăbiciunea şi atacul de care era cuprins, tot nu încetă a o strânge la pieptul lui şi-a o stropi cu odecolonul ce cu norocire îl găsi pe-o masă de toaletă. Trecu o jumătate de ceas şi abia după un oftat greu începu Elvira a mişca puțintel şi-a deschide ochii. Atunci nădejdile de-o viață nouă încălziră iarăşi inima lui Don Alfons, văzând pe scumpa lui că reînviază. În scurt, se deşteptă Elvira după puțin din leşinul ei, dar vai! că graiul cel dintâi ce scoase, fu un țipăt pătrunzător, şi numele Alfons, şi iar căzu moartă în starea dintâi. Disperarea lui Don Alfons în punctul acela deveni covârşitoare, celor pân-aici; puțin era să cadă şi el alături într-aceeaşi nesimțire. Mai trecu altă jumătate de ceas, şi abia cu ajutorul odecolonului ce prea puțintel mai rămăsese în sticlă, începe Elvira a deschide iarăşi ochii şi-a reveni din ce în ce în simțiri. Se mai văzură o dată unul pe altul, se îmbrățişară, se siliră ca să vorbească ceva, dar amândoi n-aveau grai. Într-acel de tablou petrecură amândoi câtva, până ce mai târziu începură a vorbi cu glasuri tremurate şi cu vorbe întrerupte şi pe jumătate sfârşite pe buze.

Ceasul bătuse cinci, şi Don Alfons trebuia să se despartă de draga lui Elvira; aurora începuse a-şi ridica voalul şi-a da semnele cele mai apropiate de ivirea-i; poalele cerului, în felul unei ghirlande, îşi înfățişaseră searbăda lor lumină, şi Don Alfons tot nu putea să se deslipească de iubita lui; îmbrățişarea lor era aşa de însetată, că o putere mai presus de voința lor îi ținea nedeslipiți şi-i făcea să creadă că tot nu s-au îmbrățişat destul. În sfârşit, Don Alfons fu silit să se tragă, şi, petrecut de Elvira până în pragul scării, ieşi pe poartă în chipul în care intrase. Tot asemenea mai urmară amorezații câtăva vreme, până când Oscar se-ntoarse din călătoria lui şi li se tăie tot felul de prilej de vorbă.

Don Alfons părăsit iarăşi de noroc şi lipsit de tot ce-i era mai scump, ca să-şi mai usureze suferințele amorului şi ca să nu mai

privească din depărtare ființa ce-o iubea în brațele altuia, făcea când şi când câte un mic voiaj[1], dar în zadar, căci amorul şi melancolia ce-l stăpânise îl făcea să nu-şi afle mulțumirea şi odihna nicăieri, şi cu cât vremea şi zilele se strecurau, cu atât paraponul şi patima zidea temelii în inima lui; el nu mai avea altă mângâiere, decât scrisorile ce primea când şi când de la iubita lui, şi care scrieri pline de amor şi de frăgezime îl făceau şi mai mult să turbeze.

Trecură două anotimpuri ale anului, şi iară resosi vremea ca Oscar să facă aceeaşi călătorie ca anul trecut. Oscar porni grabnic pe drumul său, şi Don Alfons urmă iarăşi întâlnirile sale cu Elvira de mai înainte. El cu cât o cunoştea mai bine, cu atât o prețuia mai vrednică de iubit şi de sentimentele lui; plăcerea de-a o iubi şi-a fi iubit de dânsa îi înălța sufletul până la cer; nicio bănuială, nicio temere nu mai putea tulbura linul curs al amorului lor; ei erau prea încredințați unul altuia, şi această sinceritate provenea din caracterul şi stima ce-o purtau unul pentru altul.

Orice taină se păstrează mai mult, în câtă vreme o cunosc mai puțini; aceasta fu prea adevărat pentru Don Alfons, căci în scurtă vreme vorba-ncepu a se lăți în oraş despre amorul lui cu Elvira până ce ajunse şi la auzul Contesei Cristina de Gonzales, văduva soacră a numitului. Această bătrână pe care o cinsteau toți pentru noblețea, bogăția, şi duhul pătrunzător ce-l avea, precum şi pentru măsurata creştere ce dăduse copiilor săi, era o femeie aşa de rea, zavistioasă, guralivă şi vicleană, încât multe familii, iar mai cu seamă damele oraşului se temeau de dânsa; ea nu se ocupa de nimic mai mult, ca de griji străine, şi de cele ce mişcau în oraş; fără să gândească mai departe, ea nu pierdu vremea (îndată ce-i veni la auz amorul ginerelui), şi-l chemă pe de-o parte pe bătrânul Filip Oscar de-i vându taina cu îngroziri şi înfricoşări asupra lui şi asupra cumnatei Elvirei, iar pe de alta, îi spuse şi fiicei ei, Doamnei de Durvil, urmările bărbatului ei, povățuind-o în chipul cel mai prost cum să urmeze. Din ziua aceea se ațâță o cruntă şi frumoasă dispută şi-o petrecere prea aspră între tinerii casnici, încât ei deşi locuiau sub un înveliş, dar nu se mai văzură unul cu altul, nici la o masă amândoi nu mai şezură[2]. În zadar se sili bietul

[1] Aşa face amorul pe cei amorezați când nu pot fi împreună; deznădăjduirea îi face să se rătăcească-n lume.

[2] Iată nesocotința unui părinte uşor de minte ce sfârșituri aduce, și cât de scump trebuie să prețuim învățăturile și creșterea cea bună ca să putem fi părinți buni.

bătrân Oscar a încredința pe contesa de Gonzales în tot chipul şi cu cele mai vii expresii despre nevinovăția Elvirei şi despre neînlesnirile ce în sfârşit ar fi având la-ntâmplare de-o asemenea aplecare din partea ei, căci contesa, ca o leoaică înfuriată de pierderea puilor ei, nu-l asculta, nici nu-i îngăduia să vorbească. Trist şi supărat până la suflet se-ntoarse bătrânul, şi, încredințat de nevinovăția Elvirei, merge drept la ea şi-i spune cu de-amănuntul ponoasele ce Contesa îşi închipuise pentru dânsa, adăugându-i a-i zice ca să nu se mâhnească de-asemenea catigorii, că el a dat răspunsurile cuviincioase, şi că nu numai că nu crede un asemenea lucru pentru dânsa, dar nici va să mai audă, etc. La această auzire Elvira rămase înmărmurită, dar făcându-şi curaj începu să verse lacrimi şi cu cele mai grele cuvinte să se dezvinovățească[1], care-l făcură pe bătrânul Filip şi mai mult să se încredințeze în ideea lui de mai înainte.

Două zile după aceea petrecu bătrânul în chilia sa liniştit până când neastâmpărata Contesă de Gonzales îl vesti iarăşi că are să-i vorbească: bietul Filip n-ar fi mai avut negreşit să mai dea ochi cu Contesa, daca înlesnirile de bani, ce de multe ori casa lor găsea la dânsa, nu l-ar fi supus, dar interesul îl sili să meargă. N-apucă bătrânul să deschidă bine uşa Contesei, şi ea începu cu cele mai defăimătoare vorbe a striga asupra lui, a-l numi viclean, mincinos şi mijlocitor Elvirei, şi-nfățişându-i un bilet albastru îi zise: „Iată şi biletul nelegiuitei tale cumnate[2], pentru care tu aşa de mult te prinzi şi-i ții parte; acum bucură-te de rodul ostenelilor tale şi mergi îndată de-o porneşte din cetate la casa părinților ei, căci, de nu te vei supune, şi tu şi ea veți merge mai departe”[3]. Biletul însă nu vru Contesa să-l lase bătrânului, care cunoscând slova Elvirei rămase uimit şi plecă pe uşă fără să mai zică nimic.

Filip ajunse acasă plin de supărare, nu zice nimic, se închide în camera sa mai multe ceasuri adâncit în gânduri, şi hotărăşte ca, printr-o încercare extraordinară să se încredințeze în noaptea următoare mai mult de adevăr.

Don Alfons şi Elvira, care se vestiseră unul pe altul despre toate cele pân-aici întâmplate, se îngrijorară tare, dar nu atât

[1] Damele care plâng lesne se înamorează lesne; ele de multe ori cu lacrimile înșeală și pe cei mai prefăcuți bărbați.

[2] Curierul scrisorilor era unul din pajii lui Don Alfons, pe care prinzându-l păzitorii rânduiți de Contele de Gonzales tocmai pe când purta scrisoarea în sân, i-au luat-o.

[3] Merida este la două zile departe de Toledo.

pentru vreun alt rău, decât numai pentru fatalitatea ce ar fi putut să le stăvilească mijlocul de vedere. Ei aveau acum în cunoştinţă cele ce se urzeau pentru dânşii şi nenorocirea ce fără-ndoială putea să le sfâşie inimile sau să-i cufunde în abisul eternităţii (veşniciei); dar toate erau în cugetul şi-n vederea ochilor lor numai nişte păreri, şi nimic nu-i putea înfricoşa, nici stăpâni, nici a-i face să creadă că vreo putere omenească ar fi în stare să le mai strice lina lor petrecere[1].

Cu toate câte se întâmplaseră şi cu toate împotrivirile norocului, de care altul poate s-ar fi sfiit, însă Don Alfons tot nu avu răbdare să treacă douăzeci şi patru de ceasuri fără să vorbească cu Elvira, şi mai luând cu sine încă al doilea jandarm pe lângă cel dintâi, plecă la ceasul hotărât după obicei, şi, pe când clopotul bătea două ceasuri după miezul nopţii, el ajunse în cabinetul Elvirei[2].

Nu trecură multe minute după sosirea lui Don Alfons înăuntru şi se auzi deschizându-se uşa sălii de afară, apoi uşa de la odaia slujnicilor, şi ajunse umbletul şi la uşa cabinetului Elvirei, ce avea comunicaţie cu acea odaie, şi care din norocire era bine zăvorâtă. Frica ce-o cuprinse pe Elvira o făcu să nu scoată grai, până ce după câteva zguduieli, ce se dădură uşi, se auzi glasul bătrânului Filip, strigând-o tare de câteva ori ca să-i deschidă uşa, şi văzând că nu-i răspunde nimeni, se trase iarăşi înapoi şi ieşi tot pe unde intrase.

Elvira, îngheţată de spaimă şi pe jumătate leşinată, căzu pe pat, iar Don Alfons, şoptindu-i ca să şeadă pe loc şi să nu se teamă nicidecum, dădu de perete uşa de-alături a salonului unde îşi avea paznicii, şi trecând acolo îşi cercetă armele şi se puse în orânduială, aşteptând semnalul de război. Mai mult de-un ceas

---

[1] Amorul nu cunoaște nici osteneală, nici frică, nici legi străine; el face și pe cei mai înțelepți bărbați, orbi și nevârstnici, și pe cei mai religioși și blânzi, fără-de-lege și ucigași, și pe cei mai slabi, puternici, pentru că inimile unora ca aceia nu se mai povățuiesc nici se mai ocârmuiesc, decât numai de focul amorului. Când cineva sau oricare putere omenească ar vrea să micșoreze dragostea sau amorul cel adevărat dintre două inimi înfocate deopotrivă, atunci amorul lor de multe ori crește și se-adaugă mai cu prisos, decât la-nceput, fiindcă totdeauna greutățile și nenorocirile îl face să-și ia zborul, și niciun suvenir nu este mai plăcut și mai neșters din inimile pătimașilor, decât acela al amorului nenorocit.

[2] Într-acea noapte primejdioasă Don Alfons se asemănă cu acel îndrăzneț amorez, care pentru iubita lui cuteză să înfrunte turbatele valuri ale oceanului mării, când fanarul ei îi îndrepta cărarea lucind în zefir ca o stea deasupra turnului.

stătu Don Alfons, cu ai săi în poziția zisă, făcând băgare de seamă la vreo mişcare, două, din afară, dar nu se mai văzu, nici se mai auzi nimic, totul era în linişte şi trecere, totul trecuse ca un vis.

Nu mai era mult până la ziuă, şi Don Alfons trebui să se chibzuiască cum să iasă de-acolo, temându-se de întuneric. Se socoti în sfârşit că este mai bine să stea acolo până la ziuă, şi-aşa îi rămase vreme să mai vorbească ceva cu iubita lui, care cu lacrimi îl ruga să-i fie milă de dânsa şi să n-o părăsească în nenorocirile ei. Noaptea pieri, aurora începu să-şi dezvelească mantaua întunericului pe cât se puteau vedea bine ulițele, şi aşa Don Alfons ieşi şi merse în pace acasă.

N-apucă să răsară bine soarele şi bătrânul Filip se înfățişă înaintea Elvirei, zicându-i cu străşnicie, că trăsura şi caii sunt gata, şi că în soroc de trei ceasuri să se gătească de plecare la moşie la maică-sa, fără să îndrăznească a se mai întoarce de-acolo dar nici a se depărta în altă parte până la sosirea bărbatului ei, căci, de nu se va supune o va face nenorocită şi va fi trimisă şi fără voie.

Ca un trăsnet din cer i se părură Elvirei cuvintele şi asprimea lui Filip; ea nu se temea de altceva, cât o costisea depărtarea ei de Alfons. Pe de-o parte însă boala copilului ce-o avea, iar pe de alta, zăbavnica ei pregătire de drum, îi amânară plecarea până a doua zi. Într-această vreme îi rămase destul prilej de corespondență cu Don Alfons asupra celor întâmplate şi asupra drumului de care era vorba, şi după înțelegerea ce avu cu el că o va cerceta şi că va fi nedespărțit de dânsa pe oriunde s-o afla, se încurajă şi-şi tocmi plecarea, care şi urmă a doua zi în revărsatul zorilor, adresând bătrânului Filip, în minutul plecării sale, vorbele următoare în tonul cel mai măreț: „Eu, silită de Dumneata, mă văd gonită fără voie-mi din casa mea; vei şti dar, că de astăzi înainte, Dumneata vei rămâne în locul meu în casa frățâne-tău”.

Partea a treia

Trăsura zbura cu Elvira peste câmpii şi peste dealuri întunecite de păduri; ea era rătăcită în distracțiile cele mai sfâşietoare. Cât de amar simți, nenorocita, asprimea soartei sale! Fiecare urmă ce o depărta de Alfons îi despărțea trupul de suflet, şi izbită de-un sentiment ce-i arvunea moartea, nu ştia unde se află, nici nu vedea înaintea ochilor ei, decât pe Alfons. Puternicele spasmuri, ce neprecurmat o zguduiau, din vreme-n vreme îi scoteau din însângerata-i inimă câte un greu oftat pe nesimțite, şi-o deştepta când şi când câte o clipă de întreba cine e, şi unde se află?! Aşa în starea asta ajunse Elvira în casa părinților ei, unde o primi biata văduva maică-sa cu destulă jale.

În urma plecării Elvirei din Toledo, după câteva ceasuri primi Don Alfons următoarea scrisoare de la ea, ce la plecare o încredințase comisionarului lor ca să i-o ducă:

„În punctul nenorocirilor şi-n mijlocul viforilor de deznădăjduire mă văd astăzi izbită să mă depărtez de tine. Numele tău, dragostea şi credința mea n-au rămas decât nişte triste suvenire pentru mine! Lacrimile ce le voi vărsa de dorul tău, nu vor putea stinge flacăra inimii mele, până când glasul meu va străbate la ceruri. Eu văd că sunt acum osândită a petrece departe şi lipsită de tine... de tine singura mulțumire a tiranisitei mele vieți... Fie dar împlinită preursita mea! Ah! Cât de amar am simțit asprimea nestatornicului meu noroc, şi cât de curând, văd, ursita că şi-a lăsat greu mâna asupra mea. Nenorocirile se vede că pentru mine sunt sărbători; astfel de zile crude trebuie să se sfârşească o dată, că starea în care mă aflu mă face să-mi pierd toate măsurile... Fie-ți milă, scumpul meu de mine, şi dacă socoteşti c-ai făcut prea mult pentru mine, te rog acum, cel puțin pentru dragostea cerului să nu mă părăseşti în abisul deznădejdii care m-a cuprins... grăbeşte a-mi da ajutor, că de vei întârzia, vei şti cu hotărâre că mă voi sfârşi din pricină-ți... pentru că te-am iubit... şi acel minut misterios şi fatal a hotărât viitorul meu!... Gândeşte că din pricină-ți m-am făcut astăzi cea mai vinovată şi nenorocită ființă din lume, şi că numai mâna ta care m-a cufundat în prăpastie, şi numai mâna şi credința ta mă vor putea scoate iarăşi ca să mai văd o dată lumea. Focul ce arde inima

mea se cuvine, poate, a fi pedepsit, dar nu şi dispreţuit. Până astăzi am avut dovezi că m-ai iubit, de aceea astă încredinţare mă împuterniceşte a te ruga, ca, de nu-mi vrei moartea, să mă primeşti în viitor, cel puţin, a-ţi fi roabă supusă la toate voinţele şi poruncile tale, că astăzi sunt în stare să fac pentru tine şi pentru dragostea ta, ceea ce mâine, poate, nu va mai sta în putere-mi. Numai către tine, scumpe Alfons, care eşti toată bucuria şi nădejdea vieţii mele, îmi deschid inima mea ce-ţi este cunoscută şi pe care tu ai format-o, tu singurul senin şi lumină a înviforatului meu suflet aprins de tine.

Drept chezăşie a dragostei şi credinţei mele către tine, te rog să binevoieşti a primi una din cosiţele mele şi-a nu uita pe Elvira".

Aceste rânduri ale scrisorii, aceste de pe urmă cuvinte ale Elvirei, pline de dulceaţă, de frăgezime şi de amor, acest adio tulburător pentru Don Alfons îi zdrobiră inima într-atât, încât ca într-o vizuină se-nchise în camera sa, şi lungit ca o vită sălbatică gemea de cele de pe urmă puternice şi săgetătoare loviri ale amorului şi-ale fatalei sale soarte; sufletul lui, obosit de demonul ce-i înfăţişa felurimi de idei înfiorătoare şi prigorit de cuptorul cel mai arzător, întocmai ca oţelul în foc, nu mai putea răbda acele izbiri ce-n zilele trecute ale fericirii lui le-ar fi dispreţuit. Da, el atunci simţi cu covârşire patima inimii lui şi toate câte-i oboseau sufletul de dragostea şi plăcerea unei femei, pe care cu adevărat n-ar fi putut s-o vadă cineva fără s-o iubească şi fără s-o slăbească. Depărtarea ei de lângă dânsul îl aruncă într-un haos ca acela din care Creatorul a scos pe om; aşa de grozavă prefacere se făcu într-însul, că el nu mai era în stare să vadă împrejuru-i şi să judece greutăţile ce politica îi înfăţişa. Îşi venea câteodată puţin în cunoştinţă întocmai ca acela ce se deşteaptă dintr-un somn, dar îndată iarăşi cădea în abisul nesimţirei şi nu vedea într-însul şi-mprejuru-i, dacât un iad. Prietenii lui se ispitiră ca să-l vadă, să-l cerceteze, să-l încurajeze şi să-l povăţuiască, dar în zadar că amorul lui nu mai suferea nimic.

Astfel zăcu Don Alfons câteva zile în camera sa cea singuratică până ce nu mai putu răbda fantomele ce-l înfricoşau, şi fu silit a-şi căuta puţină uşurare în aerul cel curat şi răcoros al nopţilor. Pe la miezul nopţii, pe când universul era în linişte, el îşi părăsea odaia, ieşea pe drum întovărăşit de o slugă, şi absorbit în gânduri, întocmai ca un somnambul (lunatec), umbla pe drumuri până ce aurora începea cu rubinoasele ei raze a colora orizontul. Fericirile trecute ce pân-aici îl încântau, rămaseră pentru el o suvenire

jalnică neştearsă; toate drumurile care mai înainte se înfăţişau ochilor lui presărate cu flori, acum le vedea îmbrăcate cu faţa cea mai posomorâtă si tristă; locurile şi uliţele, pe unde el, pân-aici avea multă plăcere să treacă, acum îi pricinuia spaimă nesuferită; sunetul cel pătrunzător al clopotului, ce în bolta nopţii se revărsa în văzduh, desteptau într-însul un ecou şi o suvenire din cele mai dureroase; în toată vremea şi-n tot locul ar fi dorit sufletul lui să caute pe iubita lui Elvira ca s-o mai vadă o dată, dar ori încotro făcea vedea că lipsea; ochii lui, care din vreme în vreme se obişnuiseră a o vedea şi-a o privi, acum erau vrednici de jale, căci dorul ei le uscase şi lacrimile – braţele ei cele fragede, albe ca zăpada şi atârnate ca magnetul – ochii cei negri-franţuzesti – părul cel negru, lung, lucios ca mătasea şi neglijat pe spate de jumătate-împletit – obrazul cel rotund şi-n faţa trandafirului de câmp – gura cea mică şi plină de dulceaţă – mâinile cele delicate – talia cea îngerească – căutătura cea blândă şi hrănitoare de minţi – umbletul cel majestuos (măreţ) – îmbrăcămintea cea transparentă cu care ea puţin mai-nainte flutura împrejurul lui întocmai ca norii cei uşori ce se învârtesc în seninul eterului – casele şi curtea în care odinioară se socotea fericit, şi pe care nu putea să le treacă fără să arunce o căutătură la ele, întocmai ca pelerinii (hagii) care după ce pornesc din Meca îşi întorc privirea către cetate – toate se făcură deodată nevăzute, toate pieriră din ochii lui ca un duh aerian, toate i se înfăţişară ca un vis amăgitor; el nu mai văzu împrejurul lui decât pământul, stelele cerului şi luna, care cu argintia ei lucire lumina misterioasele monumente ce-i rechema trecutul; către dânsele se întorcea şi-şi aţintea privirea parc-ar fi vrut să le zică: „umbre reverate! Binevoiţi a mă însufleţi puţin cu zâmbirea voastră! Pricina mea este a voastră pricină!” El nu-şi mai putea găsi altă mângâiere, decât scrisorile Elvirei lui şi părul ei ce-l păstra lipit de inima sa, şi care îl făcea şi mai mult să ofteze de câte ori îl vedea.

În sfârşit o poruncă de la guvern ce-o primi Don Alfons chemându-l grabnic în capitală, îi întrerupse oarecum distracţiile şi trebui să se supună ca să plece negreşit; pregătirile de drum se porunciră, şi ziua plecării sale se hotărî. Dar, mai înainte de a porni la drum trimise de chemă pe Luiza de Haro, o nobilă văduvă prietenă a casei lui, care, după rugăciunea ce-i făcu el, şi după interesele ce ea avea şi nădăjduia să mai aibă de dânsul, primi să-şi lase casa şi copiii ca să meargă pentru un curs de vreme nehotărât după Elvira să-i ţină companie acolo în singurătatea

unde se afla. Una din trăsurile lui Don Alfons cu caii şi slugile trebuincioase fu dată numaidecât în noaptea următoare în dispoziția Luizei, care şi plecă la Elvira cu o scrisoare şi cu un portret în miniatură.

A doua zi până-n ziuă, trăsura de drum a lui Don Alfons fu trasă la scară, şi, fără adio de la nevasta lui, porni şi el în goana cea mai mare către capitală, lăsând următoarea scrisoare în mâna îngrijitorului curții sale ca s-o ducă soacră-sei de Gonzalez:

„Toate ființele vietuițoare pe fața pământului, şi chiar cele mai crude jigănii, hrănesc, cresc odraslele lor şi se ostenesc pentru binele şi fericirea lor; numai dumneata, singură dumneata în lume, eşti duşmanul şi aspida copiilor dumitale. Răutatea cea nemăsurată, ce în neomenescu-ți suflet porți, te face ca să nu te poți stăpâni a judeca la Dumnezeu şi-a prețui datoria şi cuviința părintească. Intriga cea neîmpăcată ce, după o vicleană şi închipuită fantezie ai zămislit între fiica dumitale şi-ntre mine soțul ei, mă sileşte ca printr-aceasta să-ți dau în cunoştință, că de astăzi înainte am statornicit o veşnică barieră între noi, în urma căreia nici eu nu voi mai purta osânditul nume de fiu al dumitale, nici fiica dumitale de soție a mea. Grăbeşte dar de-ți ia pe fiica dumitale acasă-ți pentru ca să te poți bucura de dânsa şi de veninosul rod al ostenelilor ce ai întreprins, rămânând pentru mine, drept mângâierea nenorocirilor mele, nădejdea de-ați smulge din otrăvitoarea-ți inimă mulțumirea, ce în viitor îndrăzneşti să ai. Vei şti însă şi-aceasta, şi fii prea încredințată, că, dacă cerul nu-ți va trimite peste puțin foc ca să te ardă, eu, ca un însetat de răzbunare, voi şti să-ți vărs sângele cel negru şi netrebnic, pentru că ani întregi de bucurie nu vor fi în stare să şteargă nici să-mpuțineze din zdrobita şi sângerata-mi inimă suvenirea fărădelegilor dumitale. Iar dreptatea şi sufletul meu cel mult ocărât din pricină-ți, vor avea în toată vremea drept în vederea şi opinia publicului pentru a lor patimă, şi chiar când legile vor dormi.”

„Don Alfons Durvil”

Luiza ajunse la satul Merida unde o găsi pe Elvira tare bolnavă în aşternut. Din vedere se cunoşteau puțintel Elvira cu Luiza, dar deodată stătu în mirare de vizita ei cea nenădăjduită; toată mirarea însă i se dezlegă când văzu că-i dă o scrisoare de la Alfons. Cu tremurânde mâini şi cu şiroaie de lacrimi abia putu să deschidă scrisoarea; îi văzu portretul şi rămase rezemată de perne

fără grai şi fără putere; nu putea să zică nici să facă mai mult, decât să le strângă la pieptu-i, să le sărute de mii de ori, când portretul, când scrisoarea, udându-le cu un izvor de lacrimi; se silea să citească, dar lacrimile îi înecau ochii. În sfârşit, după câteva minute, începu să citească scrisoarea în cuprinderea următoare:

„Scrisoarea ta mi-a atins coarda care a tulburat inima şi toată armonia naturii mele. Mă grăbesc a te încredința şi printr-aceasta, că eu n-am uitat nici nu voi putea să uit legile cu care amorul ne-a unit – mă jur în numele lui, că el trebuie să răspundă pentru mine. Pentru ce, scumpa mea, temerea şi deznădejdea ta să meargă mai departe decât dorințele mele? Crezi tu că eu voi putea vreodată să mă îndepărtez de tine şi să împart cu alta o inimă, ce numai tu o stăpâneşti. Fericirea mea este de-a te vedea în toată vremea aproape de mine, fiindcă numai tu eşti porumbița nădejdii mele, şi numai pentru tine mă lepăd de oricare altă fericire şi slavă. Fiul Afroditei, cărei zeități mă-nchin, îmi dictează să-ți spun ca să nu te deznădăjduieşti în câtă vreme el te va însoți, căci el este dumnezeul şi martorul inimilor noastre; iar vremea şi vrăjmaşii ce-i voi înfrunta, vor şti să-ți dovedească adevărul, că afară de tine ochii mei nu văd altceva nimic ce ar putea sau ar fi vrednic să ocupe sufletul şi simțirile mele. Vârful fericirilor mele este ca să fiu iubit de tine, şi când ar veni vremea, sau ar cere trebuința ca să aleg viața mea sau dobândirea ta, mă jur pe numele tău că n-aş sta la chibzuiri niciun minut. Îți făgăduiesc că, cu toate împotrivirile tiranilor, tu eşti şi vei fi a mea, moartea singură numai, va putea să mă despartă, dar şi nu să mă dezunească de tine... Îngerul vieții mele! Tu eşti pentru mine lumea întreagă, şi te încredințez că cu orice jertfă, voi împlini toate cererile şi dorințele tale. Tu ştii că nu mă îngrozeşte primejdia, şi că pentru a ta dragoste şi apărare pot face să lucească mii de săbii şi chiar când norocul mă va goni şi prietenii mincinoşi mă vor vinde, pentru că de multe ori am fost gonit de soartă, dar niciodată nu mi-am pierdut nădejdea şi îndrăzneala. Toate ostenelile pentru tine mi se par dulci, şi toate căile plăcute, pentru că am cunoscut că porți un suflet cu care pot trece marea de foc... Slava şi numele tău sunt amestecate cu viitorul vieții mele; de voi izbuti, voi dobândi slobozenia şi mâna ta, şi numele tău îl voi face mai vrednic de tine.

Acum, scumpa mea Elvira, vei primi pe lângă aceasta şi portretul originalului meu, pentru ca să pot fi lângă tine şi din depărtare. Eu am plecat pentru puține zile la Madrid, şi îndată ce

mă voi întoarce, îți voi vesti venirea mea aici. Aş fi vrut să-ți trimit şi inima, dacă ar fi fost putință să ți-o hărăzesc de două ori; iar mâna mea, după puțin, nădăjduiesc că mă va plăti de toate câte tu ai făcut şi vei mai face pentru

Alfons."

Ce dulce mulțumire este pentru un amant, când iubita lui prețuieste jertfele lui!... Amorul ocolit de toate fericirile se stinge de sine-şi şi prea curând; dar cel amestecat cu nenorociri, cu suferințe şi cu dureri este, de-a vedea stingându-se toate puterile lor, afară de una, care este sentimentul; mulțumirea lor atunci o află, când patimile lor se amestecă în amor, ca râurile ce se varsă în apele mărilor.

Portretul şi scrisoarea lui Don Alfons fură doctoria bolii şi înviorarea Elvirei, care în seara aceea petrecu prea bine cu Luiza şi cu maică-sa până după miezul nopții; şi a doua zi, mai înainte de vreme, fu sculată şi gătită în chipul cel mai elegant țărănesc. Bucuria şi vioiciunea o înconjurau iarăşi din toate părțile, întocmai ca fluturii ce zboară împrejurul luminii; ea nu mai pătimea acum nici de singurătate, nici de dorul care până aici îi rodea inima. Îndeletnicirea ei cea mai plăcută era de a repeta adeseori multele şi frumoasele scrisori ce le avea de la Alfons, şi a lucra când şi când suveniruri elegante pentru el; iar câteodată, când era vremea frumoasă, lua pe prietena ei Luiza la braț, şi toată ziua se plimba pe marginea râului Guadiani, care era împodobită cu grădini, trecea prin livezi şi peste musceluri împodobite cu dumbrăvile cele mai încântătoare, cânta cele mai frumoase romanțe cu un glas îngeresc şi duios ce făcea şi păsările cele mai fermecătoare în cântece să amuțească, şi inimile cele mai împietrite şi fieroase să se umilească. Astfel îşi petrecea Elvira vremea cu companista ei, în adăstarea ceasului fericit în care era să mai vadă o dată ființa ce-o iubea.

Partea a patra

După porunca ce Don Alfons o lăsase îngrijitorului curții sale, Contesa de Gonzales primi scrisoarea generelui ei, şi se înspăimântă atât de tare de deznădăjduirea şi însetata răzbunare ce el îi declara prin scrisoarea sa, încât, fără să piardă vreme, porni un curier către capitală, scriind Contelui Carlos de Gonzales[1] (cumnatul cel mai mare al ei) ca să vină în grabă a-i da ajutor şi povață la nenorocirile ei, etc. Persoana chemată sosi fără zăbavă şi după trei zile se-ntoarse iarăşi în capitală luând cu dânsul pe Contesa Cristina şi pe fiică-sa Doamna de Durvil.

Doamna Nina de Durvil, soția lui Don Alfons, era o dată aşezată şi prea simplă, nu era frumoasă, nici veselă, dar nici casnică, şi de aceea se vede că Don Alfons n-o prea iubea; ea însă, cu toată necredința şi vina lui, se întristă şi mai tare, şi-o costisi mult când, povățuită de maică-sa Contesa Cristina, fu silită să-şi facă curajul a părăsi palatul şi curtea lui Don Alfons pentru totdeauna.[2]

Don Alfons se-ntoarse după puține zile din capitală, şi cea dintâi treabă îi fu ca să-i vestească Elvirei ziua şi ceasul mergerii lui acolo. Bucuria ce simți sufletul Elvirei din vestirea aceea, era un lucru din cele mai rare. Ea nu ştia de veselie multă unde se află, sărea prin casă, juca şi se zvârcolea întocmai ca copiii când scapă din şcoală; nu pierdu însă vreme a-şi aduce aminte că Don Alfons n-avea cunoştință cu maică-sa; şi pentru ca să nu i se pricinuiască şi în punctul acesta vreo neaşteptată nemulțumire, căzu în genunchi la picioarele maică-sii rugând-o să nu se supere dacă Alfons, ființa ce ea iubeşte, singura mulțumire a vieții ei, va veni pentru puține ceasuri ca s-o vadă. Biata mumă fiindcă o iubea cu osebire având-o numai pe ea, singura suvenire a tinereților ei şi-a bărbatului său Robert care a iubit-o mult, şi pentru ca să nu-i îndoiască patima şi s-o piardă de tot, se văzu silită să-i primească cererea.

Don Alfons, după ce-şi puse trebile dregătoriei sale în oarecare orânduială, zbură ca fulgerul într-o dis-de-dimineață drept la

[1] Care n-avea mai multă minte, decât Contesa Cristina.

[2] Astfel fac părinții care nu ştiu cum să-şi iubească copiii.

moşie la Elvira lui, ajungând acolo seara într-aceeaşi zi şi ceas, ce-i vestise ei, şi care cu nerăbdare-nfocată şi cu ochii ațintiti la ceasornic îl aştepta. Surpriza ce deodată electriză tot trupul Elvirei la auzirea zgomotului trăsurii şi-a cailor lui Don Alfons, o făcu să zboare la poartă şi de-acolo să sară în trăsură în brațele iubitului ei cel mult aşteptat. Grija şi datoria cea dintâi a lui Don Alfons fu ca să ceară a se-nfățisa la maică-sa, stăpâna de casă, şi prin Elvira a se recomanda ei, care îl primi cu destulă bunătate şi politețe. După o conversație de câteva minute ce-o avu Don Alfons cu Doamna Iozefina de Bernhard, îşi ceru voie să trecă în altă odaie ca să-şi schimbe hainele de drum, şi acolo aşezându-se cu Elvira pe vorbe şi îmbrățişări, nu mai isprăvea; ei se-ntreceau care mai-nainte să-şi povestească întâmplările şi petrecerile lor, şi aşa uimiți ca dintr-un vis, nu se puteau dezlipi unul de altul, nici îşi mai aduceau aminte de stăpâna de casă. Se făcură nouă ceasuri din noapte, şi-o cină cu cele mai gustoase bucate şi băuturi fu întocmită ceva mai devreme pentru osteneala de drum a lui Don Alfons. La masă şezură cu Don Alfons numai Elvira si prietena lor Luiza (Doamna de Bernhard, stăpâna casei, era cam bolnavă), şi după o desfătare de-un ceas în conversație şi glumele cele mai plăcute, apoi cu zâmbet îşi luară unul de la altul adio şi se traseră spre odihnă. A doua zi de dimineață după cafea, Don Alfons dădu vizită Doamnei de Bernhard, mulțumindu-i cu destulă dragoste şi respect pentru primirea cea bună şi pentru odihna ce a avut în casă-i, fără însă să se deschidă între dânşii nicio vorbă despre istoriile întâmplate.

Doamna de Bernhard însă, ori pentru ca să se apere de critica lumii, sau pentru ca să joace vreun rol echivoc, chemă pe Elvira şi-i zise aceste cuvinte: „Elviro, fata mea! Eu pentru că te iubesc voi să-ți împlinesc şi toate voile tale; însă şi tu eşti datoare ca să-mplineşti pe-ale mele; şederea lui Don Alfons în casa mea poate să mă vatăme, roagă-l dar din parte-ți ca să treacă altundeva în vecinătate ori unde va vrea, şi tu vei fi slobodă din parte-mi ca să te duci la el şi să petreci împreună cât veți vrea.” Elvira ascultă şi-mplini porunca maică-sii; într-o clipă prânzul fu gata, şi după masă (la care urmară tot persoanele din seara trecută) trăsura lui Don Alfons fu trasă la scară, şi luându-şi ziua bună de la Doamna de Bernhard, plecă către mănăstirea C... în depărtare de-un ceas de Merida, unde şi găzdui. Puțin în urma lui Don Alfons sosi în mănăstire şi Elvira cu companista ei Luiza în trăsura maică-sii, (după înțelegerea ce-o avuseră), şi-aşa aflând acolo încăperi şi

tratament destul de bun, şezură patru zile. În ziua a cincea însă, Don Alfons trebui să se întoarcă iarăşi în Toledo, pentru că postul ce-l ocupa nu-l ierta să zăbovească mai mult. Fatalul ceas al despărţirii sosi iarăşi, şi după un adio ce-şi luară amorezaţii, porniră Don Alfons către Toledo, şi Elvira cu Luiza către Merida înapoi la maică-sa.

Se zice că taina face amorul mai interesat şi-i dă ton mai plăcut, dar aceasta era pentru Don Alfons o osândă prea mare, căci cu toată înfocarea şi nerăbdarea ce-o avea, abia foarte rar şi cu mari greutăţi putea să vadă pe Elvira lui; el ar fi dat toată slava şi viaţa lui, s-ar fi făcut pradă, numai ca să poată o dată a-i da numele de soţie a lui.

În sfârşit se-ntoarse Don Alfons în cetate; faptele şi istoriile amorului lui nu mai erau taină; toate pasurile şi lucrurile lui erau o petrecere de vreme prin adunările cetăţii; mii de căutături îl spionau din toate părţile, şi ochii curiozităţii erau aţintiţi asupra lui.

Vremea întoarcerii lui Raimond Oscar din călătoria sa se-apropiau, fără să ştie nimic despre întâmplările familiei lui, decât numai, dintr-o scrisoare a frăţâne-său, că Elvira se află la moşie la maică-sa pe unde îi şi era trecerea.

Don Alfons, care prin corespondenţii săi n-avea acorată ştiinţă de ziua sosirii lui Oscar la hotarele Spaniei, se folosi de ocazia ce-o avea, şi trimise pe-un credincios dintre prietenii săi de-i aduse în taină pe Elvira în Toledo la casa lui. A treia zi după plecarea Elvirei de la maică-sa sosi şi Oscar în Merida din călătoria sa; şi unde venea cu cea mai mare nerăbdare şi bucurie să-şi vadă nevasta şi copilul, peste nădejde nu găsi, decât pe soacră-sa Doamna de Bernhard cu copilul lui. Întrebă pe toţi ca să-i spună de Elvira, dar de la nimeni nu putea afla nimic; în sfârşit ca un leu turbat se adresă către Doamna de Bernhard (care încă era, sau se făcea bolnavă) cerând să-i spună unde este Elvira, dar răspunsul îi fu: „mergi de ţi-o caută şi nu mă întreba pe mine.” Mânia şi furia lui Oscar deveni înfricoşată şi fără de măsură; se-ntoarse în sus şi-n jos, se sili când cu îngroziri când cu vorbe blânde ca să afle adevărul, cât de putin, de pe la oamenii curţii şi de pe la cei de-afară, dar toată silinţa îi fu zadarnică, că nu putu afla nimic; în sfârşit văzând că n-are ce face şi ce mai păzi aici, după o zăbavă de câteva ceasuri, fu silit să plece spre Toledo, luând cu sine copilul cu îngrijitoarea lui.

Douăsprezece zile petrecu Don Alfons cu Elvira în palatul său şi în cele mai plăcute şi vii desfătări, fără să ştie nimeni taina, afară de câțiva oameni de-ai casei. Elvira cu toate că nu putea să se plimbe nici să iasă în aerul cel curat al frumoaselor zile ce erau; dar, pe de-o parte obişnuința ce-o avea cu asemenea lăzăreturi încă de când petrecuse în casa lui Oscar, iar pe de-alta, mulțumirea că era lângă Alfons al ei, o făcea nici să i se urască, nici să pătimească cât de puțin, având mai vârtos de companie, în ceasurile când Alfons nu putea fi lângă dânsa, două dame din prietenele casei. Douăsprezece zile petrecură amanții în felul de mai sus şi în cea mai răsfățată linişte, până când o dată vine o slugă şi-i spune lui Don Alfons că Poliț-maisterul cere să-i vorbească. Poliț-maisterul fu poftit în odaia de primire, şi fără să mai lungească vorba, se adresă cu cuvintele acestea: „pentru considerația (cinstea sau respectul) ce sunt dator lui Don Alfons de Durvil, am cinstea de a-i face cunoscut, că o murmură s-a lățit în tot ocolul familiei fraților Oscari, a rudeniilor şi a prietenilor lor, precum că Doamna Elvira locuieşte tăinuită în palatul acesta, şi că, de va fi una ca aceasta, eu ca un prieten nefățarnic vestesc pe Don Alfons să se reguleze.” Don Alfons, fără să arate că se tulbură, mulțumi Poliț-maisterului pentru sinceritatea sa, şi după alte osebite vorbe ce se mai urmară între dânşii, se trase Poliț-maisterul, şi Don Alfons rămase singur.

Don Alfons, cu tot curajul său şi cu toți jandarmii ce-i avea în curte şi care erau doisprezece la număr, afară din cei fără arme, tot rămase câteva minute pe gânduri. Trecuse un ceas după apusul soarelui; toată temerea ce-l făcu să se gândească mai mult era, ca nu cumva în noaptea ce urma să izbucnească vreo neaşteptată năvălire în curtea sa, şi-apoi aflarea Elvirei în casa sa, să-l facă la Guvern mai vinovat decât pe-acei rebeli. În sfârşit socotindu-se că, ori în ce chip este mai bine să asigure pe Elvira lui îndată, pe de-o parte porunci să se-nhame la o trăsură cei mai tari cai de drum ce-i avea, iar pe de alta, c-un mijloc potrivit, propuse Elvirei, că, pentru binele şi fericirea lor, este trebuință să se întoarcă chiar în noaptea aceea la maică-sa în Merida pentru puține zile. Elvira, în mirare de vorbele lui Don Alfons cele nedesluşite nu mai zise nimic, decât c-un glas sfârşit pe buze, primi să urmeze poveții lui Don Alfons. El însă, pe cât putu o încurajă, o încredință că plecarea ei va fi spre bine, şi-i făgădui că după trei zile va veni însuşi după dânsa. Toate cele pentru drum şi trăsura se gătiră, şi Elvira, însoțită tot de Luiza, companista ei, şi

de trei vrednici jandarmi pentru pază, porni pe drum mai-nainte de miezul nopții.

Toată noaptea aceea, precum şi cea de-a doua până la ziuă, Don Alfons şi paznicii săi nu se culcară, priveghind gata de război la oricare năvălire a duşmanilor; dar, se vede, că, ori ştiinta Polițmaisterului a fost greşită, sau că potrivnicii lui Don Alfons n-au avut curaj îndestul a face un asemenea pas îndrăzneț, că nu s-a văzut, nici s-a simțit cea mai puțină mişcare.

Don Alfons nu putu aşa în grabă să-i urmeze Elvirei, după făgăduiala ce-i dăduse la plecare, pentru că nu-l ierta slujba; dar, ca să nu-i pricinuiască neodihnă, o întâmpină cu scrisoare, însemnându-i după obicei ziua şi ceasul sosirii lui la dânsa. Erau în zilele acelea nişte sărbători în care Don Alfons putu să profite de ocazia de a-şi împlini făgăduiala ce-o dăduse Elvirei, şi scoțând vorbă că merge la un târg mare, ce se făcea în ocolul acelei provincii, plecă drept la Merida. Plecarea lui Don Alfons dădu toată încredințarea lui Raimund Oscar că trebuie să fie pentru Elvira, nevasta lui, şi, cu toată împotrivirea frate-său Filip şi a altor prieteni de-ai lor, el tot nu se putu opri din goana lui Don Alfons, şi plin de răzbunare aruncându-se într-o trăsură, întovărăşit de doi vărsători de sânge, porni ca vântul către Merida.

Era o dimineață de vară, pe când Don Alfons cu frumoasa lui Elvira îşi luau cafeaua în grădina cea mare din marginea râului Guadiani, şi-acolo absorbiți în discursurile cele mai setimentale, se bucurau de liniştea şi de fericirea ce zeitatea lor binevoise a le hărăzi. Fără de nădejde însă, tot discursul şi liniştea li se tăie, când văzură o fată din casă alergând disperată şi le spuse că Raimund Oscar cu mulți oameni după dânsul a răzbit în curte, şi că năvălind la scară ca să se suie în case l-au întâmpinat jandarmii şi s-a încins o luptă din cele mai crunte. La auzirea acestei primejdioase vestiri, Don Alfons se-nfricoşă şi se turbă, şi, măcar că n-avea armă lângă dânsul, vru s-alerge în curte ca să potolească bătălia ori cu binele sau cu puterea. Dar Elvira, care tremura de frica şi groaza numelui Oscar, aruncându-se de gâtul lui, şi plângând cu feluri de rugăciuni, nu-l lăsă să se mişte de lângă dânsa, zicându-i că dac-o lăsa-o singură, ea se dă pe râu, numai să nu vadă fața lui Oscar şi să nu cadă în mâinile lui. Această silnică oprire ce i-o făcu Elvira lui Don Alfons, îl aduse în stare de deznădăjduire în gradul cel mai mare, pentru că era fără de arme şi pentru că nu ştia ce se-alege de războiul din curte; dar din norocire toată grija şi frica i se potoliră îndată ce sosi un

jandarm de-i spuse că Oscar învins şi gonit de dânşii a fugit îndărăt pe drumul care venise, şi că sus în case nu l-a lăsat să se urce. Atunci Don Alfons luând de braț pe Elvira, care încă tremura, alergând în grabă să o vadă pe Doamna de Bernhard, teamă fiindu-le să nu-i fi venit vreun rău din spaima întâmplată, intrară în cabinetul ei şi-o găsiră cu fața schimbată, speriată şi plină de supărare pe fiica Elvira, adresând şi lui Don Alfons cuvintele acestea: „Fătul meu! Dacă dumneata nu vei grăbi odihna mea, vei şti că Elvira nu se va bucura multe zile de viața mea.” Don Alfons nu răspunse nimic, decât, încet-încet se trase afară şi ieşi ca să afle mai bine începutul şi sfârşitul bătăliei întâmplate. El află că Oscar, osebit de camarazii săi cei doi, a mai avut cu dânsul şi un număr însemnat de săteni din învecinatele proprietăți, înarmați cu topoare, cu ciomege şi cu furci de fier, şi că, sfărâmând porțile ce erau închise, a năvălit în curte şi la scară, dar bravii jandarmi (care erau patru la număr) învârtindu-se prin ei numai de câteva ori, i-au făcut s-o ia la fugă, lăsând pe comandirul lor Oscar cu cei doi camarazi singuri, care, şi aceştia după câteva lovituri de săbii ce-au luat s-au tras îndărăt apucându-şi drumul pe care veniseră.

Ziua aceea trecu şi noaptea rămase Don Alfons tot aici, după rugăciunea ce-i făcu Elvira ca să nu plece de lângă dânsa, frică fiindu-i să nu vină Oscar s-o răpească.

Don Alfons însă pentru ca să ocolească întâmplarea de vreo primejdie mai mare decât cea din ziua trecută, şi ca să nu cadă într-o răspundere mai grea, îi veni în idee să facă cu Elvira o preumblare de câteva zile călări pe munți şi pe muscelele din partea locului. Armăsarul cel cu fața abanosului şi toți ceilalți cai trebuincioşi de călărie fură gătiți, şi porniră cu Elvira şi cu suita lor şi cu Luiza, companista Elvirei, drept spre munți.[1]

[1] Elvira până a nu se mărita, învățase să umble călare pe cai; taică-său îi cumpărase tot tacâmul de călărit, care se păstra până atunci la maică-sa.

Partea a cincea

Niciuna din întâmplările, până aici cunoscute, ale lui Don Alfons şi ale Elvirei n-au putut să dea ton mai romantic amorului lor, ca voiajul acesta ce-l făcură călări pe munți. Erau nişte zile din cele mai plăcute ale lunii lui Iulie: verdeața cea întinsă peste dealuri şi văi cu fața smraldului, căldura şi răcoarea cea potrivită, aerul cel mai curat care se poate socoti, dumbrăvile încântătoare şi pline de mulțimea păsărilor cântărețe, florile câmpului, ce în chipul unor buchete variate, se vedeau ici şi colo semănate pe fața livezilor şi îşi revărsau în aer aromaticul lor miros, copacii cei falnici şi stufoşi, care cu a lor măreață şi stufoasă umbră, aruncată peste fața pământului în felul aripilor împăratului păsărilor, gonea lumina soarelui din al lor ocol şi slujea drept azil de acoperiş împotriva ploilor, oile, ce turme numeroase se vedeau risipite pe coamele munților în felul unor mozaicuri, căprioarele ce din depărtare se vedeau azvârlindu-se din stâncă-n stâncă, colibele păstorilor cele simple şi singuratice, ce amorțesc privirea călătorului, pe lângă comparația zgomotoasei vieți politice de prin oraşe şi cetăți, natura ce în toată forma ei înfățişa mesteşugita şi negrăita putere a Creatorului – toate acestea făceau pe Don Alfons şi pe Elvira cu cortegiul lor să creadă că sunt în grădina, ce Dumnezeirea a încredințat-o odinioară celor dintâi oameni ai lumii. Din răsăritul soarelui şi până la prânz ei se aflau în mişcare; trei ceasuri aveau hotărâte pentru prânz şi odihnă, şi-apoi iarăşi până în apusul soarelui îşi urmau preumblarea.[1] Focurile de noapte, care luminau tot ocolul părții locului unde ei îşi aşezau tabăra, aşternuturile de verdeață mirositoare ce le slujeau spre odihna de noapte, nechezăturile cailor, care erau priponiți împrejurul taberei prin livezile cele mai frumoase, glasurile fluierelor ce deşteptau acordurile păsărilor; toate acestea înfățişau o privelişte şi un tablou în tabăra lor din cele mai poetice. Patru zile cu nopți se preumblară pelerinii în felul de mai sus, ocolind mai mulți munți, până ce se întoarseră acasă la Merida, de unde apoi, după o zi, Don Alfons singur plecă la Toledo.

---

[1] Provizia îndestulării, cu toate cele trebuincioase ale mesei, pregătită și îngrijită de Doamna Bernhard, urma după dânșii pe cai, în cea mai bună orânduială.

Raimund Oscar, plin de răzbunare, dar fară putere, îndată ce se-ntoarse din lupta ce-o avu la Merida, alergă cu jalbă la ajutorul Guvernului, deschizând tot într-o vreme şi pretenție criminală cu Don Alfons. Judecata se-ncepu între amândoi rivalii cu destulă furie, dar fiindcă dreptatea balanța între dânşii şi în curs aproape de-un an nu putu lua niciun rezultat chiar de la stanția întâi, se stinse de sine-şi.

Într-acest curs de vreme se arătă şi Elvira la ocârmuirea bisericească cu cerere pentru desfacerea căsătoriei sale de Raimund Oscar. Judecata şi înfățişările între casnici după regulile bisericeşti, sorocindu-se amândoi prigonitorii la vremi hotărâte. Cu toată stăruința şi silința Elvirei, însă judecata mergea prea încet; şi măcar că casnicii avură mai multe înfățişări în curs de-un an şi jumătate, dar hotărârea tot nu se da afară. Zăbava rezultatului, deşi era în adevăr pricinuitoare de frământare şi de neodihnă în sufletele Elvirei şi-al lui Don Alfons, însă pe lângă toată supărarea, ei tot gustau câte un prilej de mulțumire, căci, de câte ori venea sorocul înfățişării Elvirei în judecata bisericii, trebuia să vină[1] împreună cu maică-sa Doamna de Bernhard în Toledo pentru mai multe zile, şi aşa, cu prilejul acela, ei mai în toată vremea erau împreună, încă şi de multe ori seara se plimbau amândoi în caretă prin cetate. În scurt ei se învățară aşa de mult a fi tot amândoi, încât nu treceau zece zile fără să se vadă (pentru că nimeni nu le mai tulbura linişteа); şedeau câte o săptămână şi mai mult unul la altul, după cum îi ierta vremea, şi câteodată mergea şi la moşia lui, în apropiere de Toledo unde într-o toamnă, cu o companie de rude şi prieteni mai mulți, petrecură treizeci şi două de zile.

Într-acestea, vestea morții Contesei de Gonzales[2] se răspândi în cetate, şi că sfârşitul i-ar fi fost prea grozav, cu un atac de apoplexie în limbă şi urmat de epilepsie[3]; însă nu se găsi nimeni căruia să-i fi părut rău de moartea ei, pentru că era o creatură, o iazmă vătămătoare societății şi chiar familiei ei.

Doamna Nina de Durvil[4] din ziua depărtării ei din palatul lui Don Alfons, fu aşa uitată de dânsul, încât pentru el era ca şi o

---

[1] La judecățile bisericești nu se primesc vechili.

[2] Soacra lui Don Alfons.

[3] Iată răzbunarea ce-i făgăduise ginere-său prin scrisoarea sa. Se zice că răsplătirile sunt pe lumea cea viitoare; dar noi vedem pilde destule că cele mai multe se împlinesc chiar pe lumea asta.

[4] Soția lui Don Alfons.

moartă[1]. Judecata Elvirei cu Oscar tot se urma, dar nu se mai isprăvea[2]; din înfățișare soroacele tot se mai amânau, până ce în sfârşit un rânduit din partea bisericii fu trimis cu înscrisa hotărâre la Elvira acolo în satul Merida unde ea locuia, poruncit şi împuternicit cu putere administrativă ca să aducă hotărârea judecății la îndeplinire, care cuprindea sentința următoare:

„Fiindcă Elvira, născută Bernhard, n-a avut pravilnice cuvinte ca să ceară desfacere de soțul ei Raimund Oscar, biserica nu-i poate primi cererea; iar numita, pentru că a călcat în picioare sfințenia căsniciei, ca o vinovată ce este, va merge pentru totdeauna la mănăstirea de călugărițe P...[3], dacă nu se va îndupleca să meargă după soțul ei.”

Hotărârea aceasta îi veni Elvirei într-o vreme când Don Alfons lipsea de zece zile la Madrid[4]. Elvira, departe de tot ajutorul lui Don Alfons n-avea decât pe văduva sa mumă lângă dânsa, care n-avea nici mijloc nici putere s-o sprijinească. Ea nu mai vedea înaintea ochilor ei, decât sfârşitul cel mai cumplit, nicio rază de mângâiere, nicio nădejde de apărare nu-i mai zâmbea, din toate părțile i se înfățişau prăpăstiile vieții ei; ori încotro făcea nu afla cel mai mic azil de scăpare. Aşa cuprinsă de delirul deznădejdii, îşi făcu, nenorocita, hotărâre mai cu mulțumire să-şi precurme viața, decât să se vadă căzută în osânda judecății şi lipsită de tot ce-i era mai scump în lume. Se-nchise după miezul nopții într-o odaie, scrise următoarele rânduri scumpului ei Alfons, încredințând scrisoarea prietenei ei Luizei ca s-o dea lui Alfons, când se va întoarce de unde era dus, jurând-o tot într-o vreme ca nimeni altul să nu deschidă scrisoarea decât Alfons, şi în răsăritul soarelui, ca o nălucă, pieri din ochii tuturor, trecu prin grădina cea mare şi se azvârli în spumegoasele talazuri ale râului Guadiani. Nişte lucrători de câmp, care se aflau în apropiere de acea grădină, văzând minunea, alergară cât putură în curte de spuseră. Toate slugile casei curseră îndată după nenorocita Elvira în josul râului

[1] De aceea se vede că într-un curs așa lung de vreme nu cerură desfacere bisericească niciunul dintre amândoi.

[2] Pentru că așa cerea politica.

[3] Această mănăstire este cale de cinci zile departe de Toledo.

[4] Parcă au fost croite treburile de mai-nainte cum să se dea anaforaoa Elvirei, unde și la ce vreme.

(fără să ştie Doamna de Bernhard, maică-sa); dar ajutorul fu prea târziu, căci repezile valuri ale apei o şi aruncară la mal moartă în depărtare de-o jumătate de ceas de casă. Acolo o scoaseră fără suflet, şi lungită într-o trăsură o aduseră acasă, unde biata mumă văzând-o căzu asemenea moartă lângă dânsa, şi-a doua zi preoții satului cu oamenii casei trebuiră să le înmormânteze pe-amândouă părțile la un loc[1].

Don Alfons se-ntoarse după puține zile de la Madrid, dar spaima îi fu mai mare, decât mirarea, când văzu pe Luiza că i se înfățişează şi tăcând îi dă scrisoarea Elvirei cu cuprinderea următoare:

„Scumpe şi mult iubite Alfons!

Din vârful nădejdii de fericire, căzută fără veste în ghearele fiarelor nemilostive, îți trimit printr-aceste rânduri cea de pe urmă sărutare! Plină de durere şi de cutremur, că un minut am să mai sorb aer şi să mai văd lumina, plătesc foarte scump plăcerile trecute! Izbită peste nădejde, ca de-un trăznet al cerului, şi smulsă din brațele tale fără azil de adăpostire şi de scăpare pentru slaba mea ființă, văd că astăzi soarele se stinge din fața mea, şi un mormânt infernal se deschide pentru mine!! Amorul tinereților mele, nădejdea viitorului meu, izvorul plăcerilor mele cele dulci, viața mea, sângele meu, comoara mea, mângâierea melancoliei mele, lumina ochilor mei, şi tot ce mi-a fost mai drag pe lume, astăzi au pierit împreună cu tine; toate m-au părăsit, toate s-au dus de la mine ca un vis amăgitor. Tu ai murit pentru mine; nădejdea a înghețat inima şi ochiul meu; nu mai am lacrimi ca să plâng pierderea ta; un iad a rămas în mine şi-mprejurul meu; peste puțin ursita-mi îşi va împlini proorocia, şi eu voi dormi fără să mai visez la ceea ce am fost şi la acea ființă pentru care aş fi dorit să mai fiu! Nu mă sfiesc ca să mă arunc în brațele morții, pentru ca să-ți dovedesc cu câtă căldură te-am iubit! Ani întregi de dureri n-ar fi putut şterge din inima mea suvenirea unei fericiri trecute; dar un minut, un singur minut fatal mă va face să uit toate şi chiar pe mine! N-am găsit altă scăpare din delirul în care mă aflu, decât un mijloc, şi acesta este moartea, moartea singura stăpână preaînaltă a muritorilor, care cu puterea ei şterge şi usucă toată lacrima nenorocirilor; ea este limanul, în care

[1] Legile bisericii sunt prea bune și sfinte (dacă s-ar păzi fără osebire pentru toți de obşte); dar prinții, care nu chibzuiesc și nu potrivesc bine căsniciile copiilor lor, sunt vrednici de toată osânda.

sărmanul muritor trăgându-se se apără şi scapă de asupririle soartei sale! Numai numirea de amoreza ta mă întristează şi mă întristrează încă mult mai mult decât m-am înveselit, când penru întâia dată te-am primit în brațele mele!!... Ah! Alfons! Numai pentru tine doream să mai trăiesc!... dar văd că te-am pierdut şi te-am pierdut în primăvara vieții mele, pe când amăgitoarea fericire îmi făgăduia cârma carului ei!!... Iată-mă acum depărtată cu totul de slava ce soarta-mi proorocea! Atunci, când credința mea şi brațul tău prefăceau orice vifor şi orice fulger în raze de nădejde; atunci, când cu tine petreceam în brațe şi ne amestecam lacrimile şi plăcerile; atunci, ah!... S-au pierdut acele zile senine şi de aur... nu mai văd acum, decât tabloul lor în oglindă pe galbena-mi frunte! Ticălosul meu suflet, care-mi făgăduia plăceri statornice pe teatrul schimbător al lumii acesteia, şi în sânul plăcerii şi al fanteziei mele mă făcea să uit că sunt muritoare, astăzi văd că, rătăcit din nenorocire în nenorocire, caută după malul cel mărginit al fericirilor şi îşi întinde a sa privire către centrul, în care trudita-mi ființă îşi va afla scăparea! Brațul unui înger ce slăvesc, brațul tău numai, scumpe Alfons, ar fi fost puternic, ca să mă mai oprească din hotărârea mea, pentru că din frageda-mi vârstă te-am iubit cu covârşire; am dorit să fiu iubită de tine, şi-am avut mulțumire ca să-ți fiu tovarăşul tău cel nedespărțit... Dar ce zic?... ce mai nădăjduiesc în înfocata şi deşarta-mi fantezie? Pentru ce mă mai sârguiesc să-mi deştept nădejdile, când văd că mâhnirea şi durerile au cuprins de toate părțile obositul meu suflet?! Pentru ce să mai sorb cu încetul din paharul amărăciunilor cu care o lume întreagă s-ar fi putut până acum adăpa, si când niciun muritor n-a simțit, cred, vreo patimă mai grea decât a mea?... Nu, nu mă mai învoiesc cu fantezia mea, iubite Alfons, pentru că am văzut că omul este vrăjmaşul cel mai cumplit şi neîmpăcat al omului; de aceea am hotărât şi trebuie să mă cobor negreşit în bolta eternității peste râul Aheron ca să plâng acolo în linişte pierderea ta, amorul şi visurile tinereților mele care socoteam că nu vor avea sfârşit!! Am trăit, Alfons, destul pentru mine, acum trebuie, pentru tine, pentru dragostea ta, să-mi dau sufletul, ca să cunoşti şi să crezi cât de nesuferită mi-a fost pierderea ta... Nicio inimă de fier, niciun suflet de gheață nu va îndrăzni să mă osândească pentru dragostea şi credința mea, căci de la turtureaua cea plină de credință am învățat a fi şi a muri credincioasă amorului meu, şi sunt încredințată că cerescul Părinte, care a văzut statornicia mea, va face răsplătirea, va pedepsi nedreptatea! De te-aş fi iubit, Alfons, mai puțin, poate m-

aş fi supus pravilei şi voinței tiranilor, dar pentru că te slăvesc, mă împotrivesc. De mă vei iubi, vei prețui o dată această jertfă ce-ți aduc!!... O, Alfons! Adu-ți aminte cu câtă bucurie ne şopteam unul altuia întâmplările, şi ne povățuiam pentru fericirea şi viitorul nostru!... Astăzi s-au împlinit cincisprezece dimineți de când nu te-am mai văzut, nu te-am mai auzit vorbind; de ce nu s-a putut să-mi dau sufletul atunci în brațele tale!!... Acum, adio, Alfons! Adio suvenire a legăturilor noastre! Adio mângâiere a fragedelor mele zile! Peste puțin ochii mei se vor închide şi nu vor mai vedea lumina zilei. Adio, zic iarăşi, iubite Alfons, pentru totdeauna!!! Şi-ți las cu jurământ ca, pe piatra care va acoperi rămăşițele mele, să se scrie aceste cuvinte:

Din veacul ei de aur, din 'nalta-i cugetare;
Din frageda ei vârstă, din sfântul ei amor
Elvir' (al ei nume) zace aici făr' de suflare
Despărțită de Alfons şi de-al soartei ajutor;

Apăsată de restrişte, îngrozită de tirani,
Stăpânită de simțire, de amor şi credință
Ca să scape din dureri şi din gheare de duşmani
Şi-a ales acest mormânt, veşnica-i locuință.

„O, moarte! Umbrele tale nu mă mai îngrozesc!... Prea bunule Părinte şi Împărat al cerurilor! Iartă îndrăzneața mea faptă, pe care datoria amorului m-a silit a o împlini, şi milostiveşte-te a-mi hotărî, în călătoria ce vin s-o fac, o soartă mai blajină!!!...

Elvira..."

Cutremurul lui Cain îl cuprinse pe nenorocitul Don Alfons când citi cele dintâi rânduri ale scrisorii; nimeni nu putea să-l mângâie, toate nădejdile şi bucuria lui se stinseră într-o clipă. Plin de spaimă şi de deznădejde, el se îndreptă spre Luiza, şi cu aer îngrozitor şi sălbăticit o sili în sfârşit ca să-i desluşească mai bine şi cu amănuntul întâmplările şi pricina pierderii scumpei lui Elvira, după care aflând tot cursul nenorocirii, porunci îndată de i se găti trăsura de drum, şi fără să se mai gândească la nimic, plecă drept la Merida. Pe drum vedea locurile acelea care până-aici îi zâmbeau în amorul şi fericirea lui, şi care îi îndreptau drumul către ființa ce-o slăvea, şi nemaiputând răbda întristarea şi

deznădăjduirea, căzu în cea mai adâncă nesimțire, ducându-l slugile în trăsură ca pe un mort. Trăsura ajunse la scara caselor Doamnei Bernhard, şi slugile trebuiră să-l deştepte ca să-l dea jos; îl deşteptară, dar când cunoscu curtea şi casa, şi nu văzu pe alt nimeni ieşindu-i înainte-i, decât pe un bătrân al casei, şi acela cu lacrimile pe obraz, glasul cel jalnic cu care striga numele Elvirei şi plânsurile lui înfăţişau o scenă din cele mai triste, care face şi fiinţele cele necuvântătoare să compătimească. Ceru să-l ducă la mormântul Elvirei; îl duseră, şi-acolo căzu peste mormânt fără să-l mai poată nimeni ridica. Lacrimile ce el vărsa pe ţărâna iubitei lui în două zile şi-o noapte, fără să se mişte din loc, făcuseră un izvor de apă. În sfârşit, a treia zi întorcându-şi vederea către slugile sale, care păzeau împrejurul lui, le porunci straşnic ca să se întoarcă toţi la Toledo acasă cu trăsura, cu cai, cu tot, fără să îndrăznească a mai veni înapoi după dânsul niciunul dintr-înşii până la a lui poruncă. Slugile şi echipajul se depărtară în adevăr pe loc ca să nu-l mâhnească mai mult, dar nu merseră, decât în proprietatea vecină în depărtare de o jumătate de ceas, şi se opriră ca să poată din apropiere aştepta şi priveghea asupra mişcărilor stăpânului lor. Însă, nenorocitul Alfons, îndată ce se făcu noapte şi nu mai văzu împrejuru-i pe nimeni, se făcu nevăzut. A doua zi îl căutară în toate părţile până în noapte atât slugile lui, cât şi ai casei Doamnei de Bernhard, dar nu-l putură găsi pe nicăieri; a treia zi şi a patra zi urmară fără precumare toţi oamenii tot asemenea, dar toată silinţa şi osteneala le fură zadarnice, că nu-l mai aflară nici prin păduri, nici prin munţi, nici prin apă, întocmai parc-ar fi intrat sub pământ. Plini de întristare şi de groază se-ntoarseră bietele slugi cu echipajul gol la Toledo, unde se vesti pierderea stăpânului lor. Administraţia luă fără zăbavă toate măsurile cele mai straşnice şi cuvenite într-aceasta, dar cu toată puterea şi silinţa ce puse, după o căutare şi publicaţie de trei luni în tot ţinutul Spaniei, tot nu se putu găsi Don Alfons nici viu, nici mort, dar nici urmă măcar despre fiinţa lui. Trei veri încă se mai strecurară după aceea, şi tot nimic nu se mai putu afla de petrecania lui. Rudele cele mai de aproape luară în stăpânirea lor casa şi tot avutul lui; iar el se înţelege că rămase credincios iubitei lui Elvira şi după moarte.

Sfârşit

Cuprins